

**Силабус освітнього компоненту
«Україна в період Першої світової війни: актуальні
проблеми вивчення (1914-1918 рр.).»**

Галузь знань: А Освіта/ Педагогіка, В Гуманітарні науки
Спеціальність: А4 Середня освіта (за предметними спеціальностями) *предметна спеціальність А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта), 032 Історія та археологія*
Освітня програма: Середня освіта (Історія), Історія (мова навчання – українська)
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Рік навчання: 2025-2026
Семестр: 2.

Структурний підрозділ	Кафедра історії України, історичний факультет
Викладач: 	ПІБ: Кліщинський Павло Володимирович Посада: старший викладач кафедри історії України Вчений ступінь: кандидат історичних наук klishchynskyi@kpnpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус №2 (вул. Татарська, 14), кафедра історії України. Профайл викладача: https://tinyurl.com/yvah8z5r
Лінк на освітній контент дисципліни	https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=1027
Статус дисципліни	вибірковий освітній компонент професійної підготовки
Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години	кредити ЄКТС / 120 год.
Мова викладання	Українська
Форми навчання	Очна, заочна
Політика дисципліни	<u>Академічна доброчесність.</u> Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnpu.edu.ua/ <u>Відвідування занять.</u> Очікується, що всі студенти відвідають лекційні та семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view <u>Неформальна освіта.</u> Визнання КПНУ ім. І. Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти регламентовано «Положенням про

	результатів навчання, здобутих шляхом формальної або інформальної освіти». URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view
Що будемо вивчати?	Вплив подій Першої світової війни на соціально-економічне та суспільно-політичне становище українських земель на початку та впродовж XX ст., формування національної свідомості, а також її вплив на сучасні політичні та історичні процеси.
Чому це треба вивчати?	Вивчення подій Першої світової війни в Україні є важливим, оскільки вона мала значний вплив на українські землі та український народ, а також сприяла формуванню сучасної української державності. Перша світова війна стала ключовим етапом в новітній історії України, вплинувши на формування української національної ідеї та руху за незалежність. Вона спричинила небачені на той час людські жертви, руйнування та матеріальні втрати українським землям, які стали ареною бойових дій. Мобілізація українців до двох ворогуючих армій (Російської та Австро-Угорської) стала для них братовбивчою. Це стало причиною виникнення перших українських військових формувань, зокрема Українських січових стрільців (УСС). Одним із наслідків Великої війни став розпад Австро-Угорської та Російської імперій, що стало передумовою для проголошення української незалежності. Головне, що вивчення подій Першої світової війни в Україні допомагає зрозуміти складні процеси, які відбувалися і відбуваються в українському суспільстві сьогодні.
Яких результатів можна досягнути?	Очікувані результати навчання з дисципліни: Вміння аналізувати та оцінювати події та наслідки Першої світової війни для українського суспільства та державотворення, опанування концептуальними основами періодизації подій Великої війни та їх вплив на економічні та державотворчі процеси на українських землях.
Як можна використати набуті знання та уміння?	ОК сприяє формуванню у студентів таких компетентностей: Загальних компетентностей (ЗК): Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми
Зміст дисципліни	Вступ. Предмет, завдання курсу, термінологія, історіографія. Україна напередодні Першої світової війни. Плани та співвідношення сил ворогуючих сторін перед початком війни. Бойові дії на території України та їх наслідки. Українські військові формування та їх вплив на хід війни. Соціально-економічне становище населення в роки війни (1914-1917 рр.). Громадсько-політичне життя на території України в роки Першої світової війни. Національний рух в умовах війни: діяльність Української Центральної Ради та боротьба за автономію України. Людські втрати та соціально-економічні і політичні наслідки війни для України. Поділля в умовах Першої світової війни.
Методи навчання	Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).
Інформаційне забезпечення	Основна література:

1. Велика війна 1914–1918 рр. і Україна. Історичні нариси. У 2-х кн. Кн. 2 / [уклад. О. Реєнт]. Київ : Кліо, 2020. 784 с.
2. Кліщинський П.В. Історія та культура України: навчально-методичний посібник. Електронне видання. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 392 с.
3. Литвин В.М. Перша світова війна 1914-1918 рр. і Україна / відп. ред. В.А. Смолій; Ін-т історії України НАН України. Київ: Наукова думка, 2014. 452 с.
4. Перша світова війна 1914-1918 рр. і Україна: мовою документів і свідчень / Упор. В. Шевченко; [ред. кол. В.А. Смолій (голова), О.П. Реєнт (відповідальний редактор) та ін.]. Київ: «Видавництво «Кліо», 2015. 800 с.

Додаткова література:

1. Адамовський В.І. Депортації населення України за національними ознаками в роки Першої світової війни // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки / [редкол.: А.Г. Філінюк (відп. ред.) та ін.]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. Вип. 9. С. 219–232.
2. Волковинський В.М. Бойові дії на українських землях у роки Першої світової війни // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Київ: Інститут Історії України, 2004. Вип. IV. С. 52–69.
3. Донік О.М. Діяльність громадських організацій і товариств у справі допомоги військовим та цивільному населенню в Україні в роки Першої світової війни (1914-1918 рр.) // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Київ: Інститут Історії України, 2004. Вип. IV. С. 155–182.
4. Жванко Л. М. Біженці Першої світової війни: український вимір (1914–1918 рр.): монографія. Харків: Віровець А. П. «Апостроф», 2012. 568 с.
5. Історія інформаційно-психологічного протистояння: підруч. / за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д. Скулиша. Київ: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 212 с.
6. Історія інформаційно-психологічного протистояння: підруч. / за заг. ред. д.ю.н., проф., засл. юриста України Є.Д. Скулиша. Київ: Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2012. 212 с.
7. Кирієнко О.Ю. Військова цензура в українських губерніях Російської імперії (липень 1914 р. – жовтень 1917 р.): монографія; відп. ред. О. П. Реєнт. Київ: Інститут історії України НАН України, 2016. 366 с.
8. Кліщинський П. Військові дії на території Правобережної України в серпні 1914 р. та їх наслідки // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. Вип. 42. Збірник

	наукових праць / За заг. ред. О. А. Мельничука. Вінниця: ВДПУ, 2022. С. 17-24. 9. Кліщинський П. Нормативно-правове регулювання руху біженців на території Правобережної України в період Першої світової війни (1914-1917 рр.) // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: історичні науки. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. Т.43. С. 112-124. 10. Кліщинський П. Примусова евакуація населення і майна з прифронтових губерній Правобережної України в червні-жовтні 1915 р. // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Київ: Інститут історії України, 2009. Вип. XVI. С. 151–158. 11. Мазур О.Я., Баран І.В. Українське питання в політиці провідних держав напередодні Великої війни (1914-1918 рр.) // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Держава та армія. 2014. № 784. С. 70–75. 12. Молчанов В.Б. Вплив Першої світової війни на життєвий рівень населення України // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Збірник. Київ: Інститут історії України НАН України, 2012. Вип. 23. Перша світова війна і Україна (до 100-річчя початку Великої війни). С. 92–102. 13. Перша світова війна: історія та уроки. 1914–1915 рр. [Текст]: зб. наук. праць за матеріалами Міжнар. наук. військ.-істор. конф., 4–5 вересня 2014 р. / Нац. військово- історичний муз. України. Київ, 2014. 538 с. 14. Політична історія України. XX ст.: У 6 т.: На зламі століть (кінець XIX ст. – 1917 р.) / [Ю.А. Левенець, Л.П. Нагорна, М.С. Кармазіна]. Київ: Генеза, 2002. Т. 1. 420 с. 15. Реєнт О.П., Сердюк О.В. Перша світова війна і Україна. Київ: Генеза, 2004. 473 с. 16. Шапошнікова Н.О. Продовольче становище в Україні в роки Першої світової війни (липень 1914 – лютий 1917 р.). Київ: Інститут історії України НАН України, 2002. 174 с.											
Обсяг дисципліни (години) та види занять	Лекційні заняття (16 год.), семінарські заняття (16 год.), самостійна робота (88 год.); заочна форма: лекції (8 год.), практичні (8 год.), самостійна робота (104 год.).											
Система оцінювання результатів навчання	Основними методами контролю відповідно до критеріїв оцінювання знань здобувачів освіти та ефективності засвоєння ними курсу ґрунтується на таких формах участі студентів у освітньому процесі, які підлягають поточному контролю: виступ з основного питання на семінарському занятті, модульна контрольна, самостійна робота (аналітичне завдання). Підсумковою оцінкою є залік. Розподіл балів, які отримують студенти <table><tr><td colspan="3"></td><td rowspan="2">Сума балів</td></tr><tr><td>Аудиторна робота</td><td>Самостійна робота</td><td>МКР</td></tr><tr><td>40</td><td>20</td><td>40</td><td>100</td></tr></table>				Сума балів	Аудиторна робота	Самостійна робота	МКР	40	20	40	100
			Сума балів									
Аудиторна робота	Самостійна робота	МКР										
40	20	40	100									

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях	Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 40 балів, модульна контрольна робота – 40 балів, самостійна робота – 20 балів. Максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичному занятті – 12 балів за одну тему (за умови виконання всіх різновидів роботи, передбачених планами семінарських занять) відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view Контроль за самостійною роботою (10 балів) Контроль за самостійною роботою відбуватиметься за допомогою бесіди (опитування), письмових відповідей та перевірки конспекту. Максимально можлива оцінка за модульну контрольну роботу – 40 балів. Такого рівня робота має бути виконана грамотно і акуратно. Відповіді на питання контрольної роботи повинні бути повними, вичерпними, містити власні роздуми і приклади. Підсумковий рейтинг з кредитного модуля (дисципліни) – 100 балів. Підсумковий рейтинг з кредитного модуля – це сума балів за поточний та модульний контроль, які студент отримує за час вивчення всієї дисципліни.
Поточний контроль	Усне опитування, письмовий контроль, виконання самостійної роботи, модульна контрольна робота
Підсумковий контроль	Залік
Локація	U